

Språkfrågor i urval

Är många fler än flera?

Finskans *monta* motsvaras i svenskan av både *flera* och *många*, med en viss skillnad i betydelsen. Medan *flera* i princip bara anger att det är fråga om fler än en, har *många* normalt betydelsen 'ett stort antal, åtskilliga'. Några absoluta gränser kan man naturligtvis inte ange, eftersom framför allt betydelsen av *många* måste ses i relation till ett förväntat antal. Men säger vi att *många* av frågorna till språkrådgivningen är svåra att besvara så är det fråga om en större mängd frågor, medan "flera av frågorna" bara säger att det gäller fler än en eller två.

Samma sak gäller naturligtvis sammanställningar. *Mångdubbel* och *mångårig* har en annan betydelse än *flerdubbel* och *flerårig*. I många fall där finskan har sammanställningar på *moni-* är den neutrala svenska motsvarigheten därför ett ord på *fler-*, t.ex. *flerbranschföretag*, *flerprocessmaskin*, *flervalsuppgift*.

Slutligen några ord om formerna *flera*, *flere* och *fler*. Formen *flere* är ju mycket vanlig i Finland, men betraktas i Sverige som föråldrad (den upptas i Svenska Akademiens ordlista som ålderdomlig och fin-

ländsk men saknas t.ex. helt i Svensk ordbok). Liksom *flera* kan den användas i två betydelser: dels i den som diskuterats ovan, dels i komparativ betydelse (större antal än något annat). *Fler* i sin tur används bara i denna komparativa betydelse.

En mening som "jag tar ut *flera* semesterdagar i juni i år" är alltså tvetydig (fler än en eller fler än t.ex. i fjol?) medan "jag tar ut *fler* semesterdagar i juni i år" entydigt säger att det är fråga om en jämförelse (fler än i fjol, fler än du).

Innerstaden och stadskärnan

I synnerhet i fråga om större städer finns det ett behov av olika uttryck för det som utgör stadens centrala delar. I vissa fall har en tidigare stad eller köping slagits ihop med en omgivande landskommun, och också då behövs det ett ord för det som var den ursprungliga staden/köpingen. För detta större, vanligen tätbebyggda område rekommenderar vi ordet *innerstaden* (fi. *kantakaupunki* — obs. inte "stamstaden"). *Ytterstaden* blir då de delar av staden som ligger utanför innerstaden, dvs. detsamma som *förorterna* (fi. *esikaupunkialueet*).

Den innersta delen av bl.a. Helsingfors centrum brukar på finska kallas *ydinkeskusta*. Något "kärncentrum" skall vi inte försöka införa på svenska; den svenska motsvarigheten är *stadskärnan*.

Vi får alltså följande terminologi på finska och svenska:

ydinkeskusta	stadskärnan
keskusta	centrum
kantakaupunki	innerstaden
esikaupunkialueet	ytterstaden

Den här terminologin följs av Helsingfors stad enligt mönster från bl.a. Stockholm.

Lindringsvård

En speciell form av vård för obotligt sjuka, som inte går ut på att bota utan på att lindra och trösta, är känd under det engelska namnet *hospice*. På finska har man för ett par år sedan introducerat ordet *saattohoito*. Nordiska språksekretariatets arbetsutskott har för de skandinaviska språkens vidkommande rekommenderat sammansättningar på *lindrings-*: *lindringsvård*, *lindringsjukhus*, *lindringsavdelning*. I medicinska sammanhang används ofta det mindre tilltalande *terminalvård*.

Sifferuttryck med bokstäver

När stora tal skall skrivas med bokstäver rekommenderar vi följande principer:

Miljard och *miljon* behandlas som enskilda ord som inte ingår sammansättning med föregående tal. Tal under en miljon grupperas på samma sätt som när man skriver med siffror, i sammansatta ord som slutar på -tusen respektive ental.

Talet 25 123 456 789 skrivs alltså

Tjugofem miljarder etthundratjugotre miljoner fyrahundra femtio sextusen sjuhundra åttionio.

På Island, Färöarna och Åland

Med jämna mellanrum blossar det upp en diskussion om huruvida man skall säga *på Island* eller *i Island*. De som håller på *i* brukar hänvisa till att det är fråga om ett självständigt land: vi säger *ju i Finland* och *i England*. I danskan är det språkbruket rätt vanligt också för Islands vidkommande, även om den danska språkvården rekommenderar *på Island*.

Men på svenska (och norska) håller vi fast vid att man säger *på Island* (liksom man på isländska säger *á Íslandi*). Det ligger inte något nedsättande i det. Vi säger också t.ex. *på Cuba*, *på Filippinerna* och *på Malta*. Normalt säger vi också *på Irland*, även om *i Irland* är tänkbart om man avser bara republiken Irland (Eire).

Prepositionen *på* används också i fråga om de självstyrda nordiska ögrupperna Färöarna och Åland: *på Färöarna*, *på Åland*. Vill man framhäva det administrativa området kan man säga *i landskapet Åland*.